

Виробництво технологічної оснастки як елемента галузевої інфраструктури

В статье рассмотрен широкий спектр применения технологической оснастки (ТО). Открыты широкие перспективы промышленного применения ТО во многих отраслях промышленности и областях деятельности человека.

Ключевые слова: технологическая оснастка(ТО), производственные системы, производственная инфраструктура, элемент, сфера производства, сбыт, производство.

The article discussed a wide range of application tooling. Open broad prospects for industrial use TO for many industries and areas of human activity.

Keywords: TO – industrial equipment, manufacturing systems, industrial infrastructure, an element, the scope of the production, marketing, production.

Ефективне функціонування будь-якої виробничої системи неможливе без забезпечення її інфраструктури, тобто сукупності елементів, що носять допоміжний характер щодо базової частини – основного виробництва.

В теорії та практиці управління підприємствами і комплексами немає єдиного тлумачення поняття «інфраструктура». Наприклад, в [1] її розуміють як допоміжний вид діяльності, спрямований на обслуговування головного об'єкта; в [2] – як систему галузей і служб, які відповідають потребам виробництва і населення; в [3] – як комплекс інженерно-технічних споруд та об'єктів, що забезпечують необхідні матеріально-технічні умови для розміщення і успішного функціонування підприємств промислового та сільськогосподарського виробництва: будівництво шосейних доріг, каналів, водосховищ, портів, мостів, аеродромів, складів, енергетичне господарство, залізничний транспорт, зв'язок, водопостачання і каналізація, загальну та професійну освіту, витрати на науку, охорону здоров'я тощо.

Елементи, що забезпечують функціонування виробничої системи позначають, як правило, терміном «виробнича інфраструктура».

При цьому існують два підходи до розуміння сутності виробничої інфраструктури: *перший* – як сукупності інженерно-технічних споруд, що забезпечують ефективне функціонування основного виробництва,

другий – як сукупності галузей, що забезпечують ефективне функціонування основного виробництва.

Розглядаючи виробництво з організаційних позицій, як систему господарських взаємозв'язків, слід погодитися з другим визначенням.

Виробнича інфраструктура еволюційно виникає внаслідок суспільного розподілу праці через передачу спеціалізованим суб'єктам функцій (допоміжних і обслуговуючих щодо основного виробництва).

Наприклад, організацію ремонтних робіт, виготовлення інструменту і пристроїв, вирішення завдань енергозабезпечення, транспортного обслуговування, здійснення складування тощо.

Формування уявлень про принципи організації й функціонування виробничої інфраструктури ускладнюється через безліч функцій її елементів, відмінності принципів їхньої взаємодії з основним виробництвом, а також розмаїттям суб'єктів, які потребують їх. Так, виробничі послуги власних підрозділів і сторонніх організацій утворюють відповідно внутрішню та зовнішню виробничі інфраструктури. При цьому елементи внутрішньої інфраструктури одних підприємств можуть виступати як зовнішня виробнича інфраструктура для інших, надаючи їм послуги на договірній основі, тобто послугами елементів інфраструктури, крім «материнського» основного виробництва, можуть користуватися інші підприємства галузі або суб'єкти решти галузей народного господарства. У таких випадках йдеться про «внутрішньовиробничу», «галузеву» і «міжгалузеву» інфраструктури.

Функціонально підрозділи інфраструктури можуть забезпечувати умови для виробництва в цілому (*інформаційне забезпечення, ділові послуги тощо*), умови для реалізації технологічних процесів виробництва (*енергопостачання, оснащення необхідними пристроями та інструментом тощо*), умови забезпечення збуту продукції (*транспортування, торгівля тощо*) і таке ін. Отже, і управління інфраструктурою може здійснюватися на рівні підприємства, галузі, а також через реалізацію регіональних або федеральних міжгалузевих урядових програм.

Таким чином, функціонування виробничої інфраструктури визначається станом основного виробництва, а її масштаби можуть варіюватися від внутрішніх служб виробництва до формування цілих інфраструктурних галузей [3].

Розглянемо інфраструктуру взуттєвої підгалузі з позиції функціонального підходу

і спробуємо виявити місце в ній виробництв технологічної оснастки.

У загальному випадку взуттєві виробництва потребують вирішення таких «побічних» завдань: енергозабезпечення і водопостачання виробництва, інформаційне забезпечення та послуги зв'язку, інноваційне забезпечення, організація матеріально-технічного постачання засобів технологічного оснащення, підтримка в технічній експлуатації та ремонті устаткування і технологічної оснастки, організація складування та обліку, транспортні послуги, посередницькі послуги в сфері обігу (збут продукції) та ін.

Очевидно, що призначення технологічної оснастки і, відповідно, її виробників – створити умови для реалізації технологічних процесів. Причому у взуттєвих технологічних системах оснастка є варіативною ланкою, яка налаштовує устаткування щодо продукту і дає змогу в такий спосіб забезпечити гнучкість асортиментної політики.

Отже, можна стверджувати, що в даній підгалузі оснащення – це елемент інфраструктури, що забезпечує технологічну гнучкість.

Розглядаючи різні виробництва технологічної оснастки, необхідно уявляти, що кількість її видів і виконань вимірюється сотнями. Виготовляють технологічну оснастку широке коло виробників. Частина з них – спеціалізовані підприємства, що випускають, головним чином, саме оснащення раніше входили до складу Міністерства легкої промисловості. Колись ці підприємства функціонували в рамках Виробничого об'єднання «Союзлегпромтехоснастка», більшість з них об'єднані в концерн «Техоснастка». Решту становлять підприємства, що випускають лише деякі види оснастки через близькість використовуваних технологій або матеріалів.

Традиційно забезпечують оснащенням (насамперед до імпортного устаткування) і іноземні фірми, наприклад, «Elitex» (Чехія), «Grob» (Швейцарія), «Schmeing» (Німеччина), «Svit» (Чехія) тощо.

Розглядаючи сучасну діяльність виробників оснащення, слід відзначити перш за все їхню активну диверсифікацію. Спад діяльності та розвитку підгалузей легкої промисловості сьогодні, змушує їх провадити асортиментну політику, освоювати нові напрямки діяльності (випуск металоконструкцій, предметів господарсько-побутового призначення тощо). Однак стабілізація стану галузі підвищила привабливість випуску оснастки, як основного напрямку діяльності. Тепер розвиток виробництв оснастки найчастіше здійснюється на основі горизонтальної диверсифікації, тобто завдяки розширенню асортименту оснастки для текстильної, взуттєвої, галантерейної та решти підгалузей.

Розглянемо виробництво технологічної оснастки як елемента галузевої інфраструктури і спробуємо уявити, які функції (послуги) виробників оснастки можуть бути затребувані за сучасних умов взуттєвими, текстильними, галантерейними та рештою підприємств галузі.

Очевидно, що головним завданням, яке вони ставлять перед виробниками оснащення, виступає постачання необхідного оснащення у встановлені терміни. Однак, враховуючи технологічні й конструктивні особливості оснастки, найважливіше значення для підприємств легкої промисловості набуває підтримка з боку її виробників у питаннях експлуатації та ремонту. Крім того, виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт в частині технологічної оснастки за логікою господарського розвитку також стає предметною діяльністю її виробників. Організація транспортування оснащення між підприємствами і виробниками так само поступово переходить до останніх.

На погляд автора статті, взаємодія аналізованих виробництв може бути і в частині інформаційного забезпечення. Виробники оснастки можуть здійснювати інформаційну підтримку у вирішенні питань вибору потрібних видів оснащення, визначення необхідної кількості залежно від асортиментної політики, розрахунків періодичності штатних експлуатаційних робіт, пов'язаних з оснащенням тощо.

В загальному вигляді функціональну схему взаємодії виробників оснастки з галузевими підприємствами подано на рисунку.

Таким чином, уявляється справедливим дійти висновку: виробництво технологічної оснастки є важливим елементом виробничої інфраструктури будь-якої галузі промисловості. Функціонально даний елемент адаптується до сучасних умов господарювання і активно структурується тепер у специфічну підгалузь. Здійснюється активна інтеграція і кооперація між виробниками

різних видів оснастки в питаннях виробництва, комплектних поставок, організації сервісу. Формується координація виробників оснащення та наукових установ в питаннях дослідних і дослідно-конструкторських робіт.

Водночас, тісний взаємозв'язок виробництв оснастки з взуттєвими, текстильними, галантерейними та рештою підприємств легкої промисловості за умов несприятливої кон'юнктури на ринку продукції змушує їх до активної диверсифікації своєї діяльності, що може знизити ключову компетенцію і

негативно вплинути на конкурентоспроможність всієї галузі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Территориальные системы производства, расселения, инфраструктуры Украины. – Вестник. Вып.2, 1986.
2. Экономические проблемы научно-технической революции при социализме / Под ред. Гатовского Л.М. – М.: Экономика, 19753. Региональное развитие и географическая среда. – М.: Изд-во АН СССР, 1971.
3. Чернявский И.Ф. Инфраструктура сельскохозяйственного производства. – М.: Экономика, 1979.

Одержано 25.06.2012

